بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު

ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2016/HC-A/583
- އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތް:

* ނަން: ޢަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމް   * ދާއިމީ އެޑްރެސް: މ. ވިންޑްސްކްރީން / ކ. މާލެ

* އައި.ޑީ.ކާޑު ނަންބަރު: A002000   * މިހާރުގެ އެޑްރެސް: މ. ތިލަފުށިގެ / ކ. މާލެ

- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް:

* ނަން: އަޙްސަން ނިޒާރު   * ދާއިމީ އެޑްރެސް: ނިޔާ / ޏ. ފުވައްމުލައް

* އައި.ޑީ.ކާޑު ނަންބަރު: A157531   * މިހާރުގެ އެޑްރެސް: މ. ކޯރަލްގާރޑަން / ކ. މާލެ

- ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: 30 މުޙައްރަމް 1438 / 31 އޮކްޓޫބަރު 2016   * ނިމުނު ތާރީޚް: 01 ރަޖަބް 1441 / 25 ފެބްރުއަރީ 2020

- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 1560/Cv-C/2015
- ނިންމެވި ކޯޓު: ސިވިލް ކޯޓު
- ޤަޟިއްޔާގެ ބާވަތް: ޚައިސާރުދުން
- ޤަޟިއްޔާ ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 30.09.2015
- ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ތާރީޚް: 30.08.2016
- މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޢުލޫމާތު:

އިސް ފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢު އުސްމާން   ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް (ރިޔާސަތު)   ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1560/Cv-C/2015 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ، އެޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކޮށްދިނުމަށް އެދި، މ. ވިންޑްސްޓޯރމް ޕްރޮޑަކްޝަން އިންޓަރޕްރައިޒްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުން ބެލެވިފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މިޤަޟިއްޔާގައި މުސްތައްނަފު ޢަލައިހި ފަރާތަކީ ޏ. ފުވައްމުލައް / ނިޔާ އަބްސަލާމް ނިޒާރުއެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

1. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1560/Cv-C/2015 ޤަޟިއްޔާއަކީ، މ. ވިންޑްސްޓޯރމް ޕްރޮޑަކްޝަން އިންޓަރޕްރައިޒް އާއި ޏ. ފުވައްމުލައް / ނިޔާ އަބްސަލާމް ނިޒާރު އާއި ދެމެދު 11 އޯގަސްޓް 2013 ވަނަ ދުވަހު ވެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ޕްރޮޑަކްޝަން އިންޓަރޕްރައިޒްގެ މިލްކުގައިވާ ހުޅުމާލެ ނަންބަރު (10788) B-222 ގޯތި ވިއްކުމަށާއި، އަދި އިސްވެ ދެންނެވުނު ހުޅުމާލެ ނަންބަރު (10788) B-222 ގޯތި ވިއްކާން އަގަކީ 1،300،000.00ރ. (އެއްމިލިއަން ތިންލައްކަ ރުފިޔާ) ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، އަދި އިސްވެ ދެންނެވުނު މުޢާމަލާތް ފުރިހަމަ ކުރުމަށްޓަކައި އެކިފަހަރު މަތިން 950،000.00ރ (ނުވަލައްކަ ފަންސާސް ހާސް ރުފިޔާ) ޕްރޮޑަކްޝަން އިންޓަރޕްރައިޒް ހަވާލުކުރުމަށްފަހު އިސްވެ ދެންނެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ވިއްކުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ހުޅުމާލެ ނަންބަރު (10788) B-222 ގޯތި އިންޓާކަށް ހަވާލުކުރުމާއި، އަދި މުޢާމަލާތުގެ ބާކީގައި ޕްރޮޑަކްޝަން އިންޓަރޕްރައިޒް އާއި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ 950،000.00ރ (ނުވަލައްކަ ފަންސާސް ހާސް ރުފިޔާ) ދައްކަންޖެހޭކަމަށް ބުނެ އެފައިސާ ދައްކާފައިނުވާތީ އިސްވެ ދެންނެވުނު އެއްބަސްވުން ބާޠިލްކޮށް އަބްސަލާމް ނިޒާރުގެ ފަރާތުން އިބްތިދާއީ މަޙްކަމާގައި ހުށަހެޅި ދަޢުވާ އުނިކުރުމުން ފައިސާ ހުށަހަޅައި، އަދި މިފަދަ ގޮތަކަށް އުވާލެވުނުގެ ސަބަބުން އަބްސަލާމް ނިޒާރަށް ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހުށަހަޅައި

އެދި މ. ވިންޑްސޮކާރިން އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްގެ މައްޗަށް ޏ. ފުވައްމުލައް / ނިޔާ އަޙްސަން ނިޒާރު ދަޢުވާކުރުމުން ބެލުނު މައްސަލައެއްކަމާއި،

މިމައްސަލައިގައި ހުކުމް ކުރައްވާފައިވަނީ، "ދެންފަރު، އިސްވެދާރަގަ ކުރުވުން ނުކުތާ ތަކަކާއި ހުށަހެޅިފައިވާ ބަޔާންތަކާއި ލިޔުންތަކުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ބެލިއިރު މ. ވިންޑްސޮކާރިން އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމް އަށް ހުޅުމާލެއިން ލިބިފައިވާ ނަންބަރު (10788) B-222 ގޯތި ވިއްކުމަށްޓަކައި ޏ. ފުވައްމުލައް / ނިޔާ އަޙްސަން ނިޒާރު އާއި މ. ވިންޑްސޮކާރިން އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމް އާއި ދެމެދު 11 އޮގަސްޓް 2013 ވަނަ ދުވަހު ލިޔުނު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ވިއްކުމަށް އެއްބަސްވި ގޯތި ވިއްކުމުގެ މުޢާމަލާތް އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ގޮތަށް އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްގެ ފައިސާ ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިނުވާކަން ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔުންތަކުން އެނގެން އޮތުމާއިއެކު މިއެއްބަސްވުން ބާތިލުކުރުމަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާ އެދުމަކީ ދަޢުވާލިބޭ އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން އިއުތިރާފުވެފައިވާތީ މި ދަފްތަރުގެ ދުވަސް 11 އޮގަސްޓް 2013 ވަނަ ދުވަހު ސޮއިކުރުމުން މިދަޢުވާގައި ހިމެނޭ އެއްބަސްވުން މިހާތަނަށްވެސް ބާތިލުކޮށްދޭކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ބައްލަވާލެއްވި އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އަޙްސަން ނިޒާރުގެ ފަރާތުން އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމަށް ދީފައިވާ ކަމަށް އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ބަލައިގަތް 300،000.00ރ. (ތިންލައްކަ ރުފިޔާ) އާއި ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު P81241A-01 01-R "ނިސާން 3" ސްޕީޑްބޯޓުގެ އަގުގެ ގޮތުގައި ދެފަރާތުން އެއްބަސްވެފައިވާ ކަމަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ބުނާ 650،000.00ރ (ހަލައްކަ ފަންސާސް ހާސް ރުފިޔާ) އާއި އެކު ޖުމްލަ 950،000.00ރ (ނުވަލައްކަ ފަންސާސް ހާސް ރުފިޔާ) އަކީ ބަޔާންވެދިޔަ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދަޢުވާލިބޭ އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމަށް ދަޢުވާކުރާ އަޙްސަން ނިޒާރުގެ ފަރާތުން ލިބިފައިވާ ފައިސާކަން މަދަނީ މިންގަނޑުން ޝަރީޢަތުން ސާބިތުވާތީ މި ފައިސާއަށް، ދަޢުވާލިބޭ އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ޏ. ފުވައްމުލައް / ނިޔާ އަޙްސަން ނިޒާރަށް ދޭންޖެހޭ ފައިސާއެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މި ފައިސާ ދަޢުވާކުރާ ޏ. ފުވައްމުލައް / ނިޔާ އަޙްސަން ނިޒާރަށް ލިބިދިނުމުގެ ގޮތުން 30 އޮގަސްޓް 2016 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި

އުމަރަށް ސިވިލްކޯޓަށް ފައިސާ ދައްކަމުން ގޮސް މީލާދީ 03 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ބެޗުތަކުގައި މި ފައިސާ ޖުމްލަ 950،000.00ރ (ނުވަލައްކަ ފަންސާސް ހާސް ރުފިޔާ) ދައްކައި ދަރަނި ހަލާސް ކުރުމަށް މ. ވިންޑްސްކޯރީން އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމް (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A002000) އަށް އަންގައި ދައުވާލިބޭ އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްގެ ޒިއްމާ ބާޠިލުގައި ހުކުމް ކޮށްދެއްވާ" މިފަދައިންނެވެ.

2. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1560/Cv-C/2015 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ، މ. ވިންޑްސްކޯރީން އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން 03 (ތިނެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައި އިސްތިއުނާފަށް ބަޔާންކުރުމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކަވާފައެވެ.

- **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ**، އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތައި، ނިޔާޒް 3 ގެ ނަމުގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާ ސްޓޮކް ލޯނަށް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ބަލަހައްޓާ ނަމަވެސް، އެލޯނަކީ އޮޑީ ހަވާ މަޢާމަލާތުކުރަންޖެހި އިންޑެން ހަވާލުކުރެވިފައިވަނީ ކަމަށްވާތީ އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތަށް ޖެހޭ އެލޯނުގެ ހަވާ މަޢާމަލާތު ކުރުމަށް 600,00.00ރ (ހަލައްކަ) ރުފިޔާ އާއި އަދި އެލޯނަކީ އިންޑިއާ ގުޅުމަށް އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތަށް ޖެހޭ 375,00.00ރ (ތިންލައްކަ ހަތްދިހަ ފަސްހާސް) ރުފިޔާ އާއި އެކު ޖުމްލަ 975,000.00ރ (ނުވަލައްކަ ހަތްދިހަފަސް ހާސް) ރުފިޔާ އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ލޯނަށް ގުޅުވަން އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ހަވާލުކުރެއްވިކަން، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތަށް ނޭނގި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ވަގަށް އެހެން ފަރާތަކަށް އެލޯނަކީ ވިއްކާ އެފައިސާވެސް ވަނީ އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ބޭނުންކޮށްފައިކަމަށް ބަޔާންކުރުމުންވެސް އެކަމަށް ރިޢާޔަތް ކުރައްވާފައި ނުވި މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ ކޮންޓްރެކްޓްތަކާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 16 ވަނަ މާއްދާ އާއި 23 ވަނަ މާއްދާއާއި ޚިލާފުކަމަށްބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

- **ދެވަނަ ނުކުތާއަށް،** އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ލޯންޗެއް ނުގަންނަކަމަށް، އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ގެއްސެއްކަމުގައިވާ އަޙްމަދު ޝަރީފު / މާރިޔާ 12-01ގެ ޝަހާދަތުން ސާބިތުވެފައި ވާއިރުވެސް އެކަމަށް ރިޢާޔަތް ކުރެއްވުމެއްނެތި މައްސަލަ ނިންމާފައިވާތީ ޤާނޫނު އަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

- **ތިންވަނަ ނުކުތާއަށް،** އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތާއި، ހަވާލުކުރި ލޯންޗް އެފަރާތުން ވިއްކާފައިނުވާކަމަށް ޝަރީޢަތަށް ސާބިތު ކުރެވިފައިވާތީ ހުކުމް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާފައި ނުވަނީސް އެކަމާގުޅޭ ރިޢާޔަތްކުރައްވާ ވަކިގޮތެއް ނިންމާފައި ނުވުމަކީ ވަކިފަރާތަކަށް ބުރަވެ ހުކުމްކުރާކަމަށްވާ ގުޅުމާއި ތަރުހީބުދާން ބުރުވެއްސެއް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ޝަރުޢީ ދަޢުވާގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) އާއި ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

3. މިމައްސަލައާ ގުޅޭން ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދެއްކެވިއްވާ ވާހަކަތަކާއި، ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔުންތަކާއި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1560/Cv-C/2015 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާ ގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފުކަމަށް، މ. ވިންޑްސްކްރީން އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ބެލިއިރު، މިމައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

(ހ) **ފުރަތަމަ ކަމަކީ،** މި މައްސަލައާއި ގުޅޭން ދެފަރާތުން ހުށަހެޅިފައިވާ ވާހަކަތަކާއި މައްސަލައާއި ގުޅޭން ހުށަހެޅުނު ލިޔުންތަކުގެ އަލީގައި މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާގޮތަށް ބެލުން އިރު، މި މައްސަލައިގެ އަސްލު ބިނާވެފައިވަނީ 11 ޑިސެމްބަރ 2013 ގައި މ. ވިންޑްސްކްރީން އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމް އާއި ޏ. ފުވައްމުލަކު / ނިޔާ އަބްރަސަން ނިޒާރު އާއި ދެމެދު ވެވުނު އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްގެ މިލްކުގައިވާ ހުޅުމާލެ ނަންބަރު (10788) B-222 ގޯތި ވިއްކުމުގެ އެއްބަސްވުމުގެ ތެރެއިން ކަމާއި،

އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު އެއްބަސްވުމަށް ބަލާއިރު، މި އެއްބަސްވުމަކީ އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްގެ މިލްކުގައިވާ ހުޅުމާލޭ ނަންބަރު (10788) B-222 ގޯތި އަބްސަލަން ނިޔާޒަށް 1,300,000.00ރ (އެއްމިލިއަން ތިން ލައްކަ ރުފިޔާ) އަށް ވިއްކުމަށް ވެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، އެއްބަސްވުމުގެ 2.1 ވަނަ މާއްދާގައި އެޑްވާންސް ފާރިގެ ގޮތުގައި 100,000.00ރ (އެއްލައްކަ ރުފިޔާ) އަދި އޭގެ ފަހުން 200,000.00ރ (ދެލައްކަ ރުފިޔާ) ހަވާލުކޮށް، މި ފައިސާގެ އިތުރުން އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ފައިސާގެ މުގްބިލްއާގެ ގޮތުގައި 650,000.00ރ (ހަލައްކަ ފަންސާސް ހާސް ރުފިޔާ)ގެ ލޯންޗެއް އަބްސަލަން ނިޔާޒުގެ ފަރާތުން އަބްދުއްރަޝީދަށް ދީފައިވާކަން ދެފަރާތުންވެސް އެއްބަސްވެފައިވާކަން ދެފަރާތުގެ ބަހުން އެނގެންއޮންނަކަމާއި، ނަމަވެސް އެއްބަސްވުމާއި އެއްގޮތަށް އަބްސަލަން ނިޔާޒާއި ގޯތި ހަވާލުކޮށްދިނުމަށްކަމާއި، ގޯތި ހަވާލުކޮށްދީފައިނުވުމީ އަބްސަލަން ނިޔާޒުގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފުވުމެއް ކަމާއި އެގޮތުން އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން އަބްސަލަން ނިޔާޒަށް 950،000.00ރ (ނުވަލައްކަ ފަންސާސް ހާސް ރުފިޔާ) ދޭންޖެހޭކަމަށް ބުނެ އަބްސަލަން ނިޔާޒު ކުރާ ދައުވާއަށް އިންކާރު ކުރާކަން އެނގެން އޮންނަކަމުގެ.

(ނ) **ދެވަނަ ކަމަކީ،** އަބްސަލަން ނިޔާޒުގެ ފަރާތުން އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމަށް "ނިޔާޒް 3" ލޯންޗް ހަވާލުކުރި އިރު، އެ ލޯންޗުގެ ހަތް އޮޓީ މަރާމާތު ކުރަންޖެހި އިންޖީން ހަލާކުވެފައިވާކަމަށް، ލޯންޗުގެ މަރާމާތަށް އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްގެ އަމުން 975,000.00ރ (ނުވަލައްކަ ހަތްދިހަ ފަސްހާސް ރުފިޔާ) ޚަރަދުކުރަންޖެހިފައިވާކަމާއި، އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ލޯންޗުގެ މަރާމާތުތަކަށް ކުރުމަށް ޚަރަދުކުރެވިފައިވާކަން އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްއަށް ސާފުގައި އަބްސަލަން ނިޔާޒު މި ލޯންޗް ވިއްކާ އެފައިސާ އެފަރާތުން ބޭނުންކޮށްފައިވާކަމަށް މިކަމަށް ދަރުމަޖެހުން ރިއާޔަތްކުރުމަކީ ކޮންޓްރެކްޓްތަކާ ބެހޭ ޤާނޫނުގެ 16 އަދި 23 ވަނަ މާއްދާއާއި ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނެ އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުއްވި ނުކުތާއަކީ ރިއާޔަތްކުރެއްވިއިރު،

އާންމު އުޞޫލުއެއްގެ ގޮތުގައި މަދަނީ ޚުޞޫމާތްތަކުގައި ސާބިތުކުރުމުގެ ބުރަ (onus probandi) އަރީ، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއްކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ކަމާއި، މި މާނައިގައި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަކީ ހަމައެކަނި ދަޢުވާ ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ ފަރާތް ނޫންކަމާއި، އޭގެ އިތުރުން ދަޢުވާ ރައްދުވާ ފަރާތުން ދަޢުވާގެ ދިފާޢުގައި ޚަޞްމާ ކުރިމަތިކުރާ "ދަޢުވާ" ނުވަތަ ދަޢުވާ ރައްދުވާ ފަރާތުންކުރާ ދިފާޢީ ދަޢުވާ (counterclaim) ސާބިތުކުރުމަކީ އެފަރާތެއްގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއްކަމާއި، އެހެންކަމުން ދަޢުވާއެއްގައި އެއް ޚަޞްމު އަނެއް ޚަޞްމާ ކުރިމަތިކުރާ "ދަޢުވާ" (Plea) ސާބިތުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަންޖެހޭ ފަރާތަކީ އެ ދަޢުވާއެއް ކުރާ ފަރާތަކަށްކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ (ނ) ގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާކަމާއި،

ބުނެވިދިޔަ އުޞޫލު މި މައްސަލައަށް ތަޠްބީޤުކޮށްލާއިރު އަބްދުއްރަޝީދު އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން ލޯނުގެ މަގާމަން 975,000.00ރ (ނުވަލައްކަ ހަތްދިހަ ފަސްހާސް ރުފިޔާ) ޚަރަދުކޮށްފައިވާކަމާއި މި ފައިސާއަކީ އެފަރާތަށް އިސްތިފާދާކުރު ދަޢުވާ ފަރާތުގެ ލިބައިން ނަގައިދިނުން ޖެހޭނެ ފައިސާއެއް ކަމާއި މި ދަޢުވާ އަލީ އަބްދުއްރަޝީދު އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން ސާބިތުކުރަންޖެހޭ ދަޢުވާއެއް ކަން އެނގެންއޮންނަކަމާއި، އަޙްސަން ނިޒާރުގެ ފަރާތުން އަބްދުއްރަޝީދު އިސްމާޢީލަށް "ނިޔާޒް 3" ލޯންޗް ބަހާލުކުރި އިރު އެ ލޯންޗު މަރާމާތު ކުރަންޖެހިފައިވާކަން ބަލައިގަތު އަބްދުއްރަޝީދު އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން ލޯންޗު އޮތް ޙާލަތު (Condition) އަންގައިދޭ އެއްވެސް ލިޔުމެއް ހުށަހަޅާފައިނުވާކަމާއި، ލޯންޗުގެ ޙާލަތާއި ގުޅިގެން އަބްދުއްރަޝީދު އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން ސާބިތުވާ ކަންތައްވާކަން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުކޮށްދީފައިނުވާކަމާއި، މީގެ އިތުރުން ލޯންޗުގެ ހަލް އަދި އިންޖީނުގެ މަރާމާތަށް އަބްދުއްރަޝީދުގެ އަތުން 975,000.00ރ (ނުވަލައްކަ ހަތްދިހަ ފަސްހާސް ރުފިޔާ) ޚަރަދުކޮށްފައިވާކަން އެފަރާތުން ބުނާއިރު، ފައިސާގެ މިފަދަ ބޮޑު މުޢާމަލާތް ކުރާއިރު އުޞޫލީގޮތުން ލިޔެކިޔުން ފުރިހަމަކުރުމަކީ ބޭނުމީ ފަރާތުގެ ކަމެއްކަމާއި،

ޢަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން މިފަދަ އެއްވެސް ހެކިބަސް ހާޒިރު އަދި ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާފައިނުވާކަން އެނގެންއޮންނަކަމާއި،

ފިޤުހީ ޤާއިދާތަކުގެ ތެރެއިން **الأصل بقاء ماكان على ماكان** "އަސްލަކީ އޮތްއެއްޗެއް އޮތްގޮތަށް، އެ އެއްޗެއް ދެމިއޮތުމެވެ" މި ޤާއިދާގެ މަޤްޞަދަކީ ބަދަލުވިކަން ސާބިތުވުމަށް ދަލީލެއް ސާބިތުވެފައިވާ ކަމެއް އެ ބަދަލުވެއްޖެކަން ސާބިތުނުވާހާ ހިނދަކު، އެ ކަމެއް ހުރި ގޮތުގައި ދެމިއޮންނަކަމެވެ، ޢަބްދުއްރަޝީދުއިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން "ނިޝާން 3" ޗާޓުގެ ބާވަތް އަދި މަޢުލޫމާތު ކުރިޔަށް ވެސް ސާބިތުކޮށްދެއްވުމަށް ހިނދަކު އަސްލުވެސް ގޮވުމުގެ ބަދަލަށް ކަމާއި،

މިގޮތުން ހުސްގާޒީރަކުގައި ކަމެއް ސާބިތުކުރުމުގައި ބަލަންޖެހޭނީ ސާބިތުވާން އޮންނަ މިންގަނޑު ކަމަކީ ހުށަހެޅިފައިވާ ހެއްކާއި ދަލީލުތަކުން ވަޒަންކުރުމުން ބޮޑަށް ދެފަރާތުގެ ބިނާކޮށްގެންކަމަށް (Balance of probabilities) އެނގެންއޮންނަކަމުން، ޢަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން "ނިޝާން 3" ޗާޓުގެ މަޢުލޫމާތު އެފަރާތުން ކުރިޔަށް ސާބިތުކޮށްދޭ ވަރަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި ހުށަހަޅުއްވާފައިވާތީ، އެފަރާތުން އެދިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަށް މި ޤަޟިއްޔާ ޢަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމް އަށް ނިޔާކުރުމުގައި ޤަޟިއްޔާ ކުރިމަތިލާ ދާއިރާއާ ތަޢާރުޒު ނުވާނެ ހައްލެއް އެނގެންއޮންނަކަމުގެ.

(ނ) **ތިންވަނަ ކަމަކީ،** އިސްތިޢުނާފު ކުރެއްވި ފަރާތުގެ ޗާޓުގައި ނުހިމެނުނުކަން އިސްތިޢުނާފު ކުރެއްވި ފަރާތުން ހުށަހެޅި ހެއްކާއިބެހޭގޮތުން އަދާލަތު ޝަރީޢަތު / މަޖިލިހާ 01-12ގެ ހިބަކުރުން ސާބިތުކުރުމަށް ވާރިސުންގެ އެކަމަށް ދިޔާރަބާ ކުރެއްވުމުގެ މައްސަލަ ނިންމުމުގައިވެސް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ހިމެނުނު ކަމަށް ބެލުން ހުށަހެޅި ނުފެތޭއިރު އިސްތިޢުނާފު ކުރެއްވި ފަރާތުން އިސްތިޢުނާފު ކުރި ފަރާތުގެ ޗާޓު އެފަރާތުން ވިދާޅުވެފައިވާކަން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތު ކުރެވިފައިވާ ހެކި އިސްތިޢުނާފު ކުރެއްވި ފަރާތުން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅައި ނުވާނެ އެކަމުން

ރިޢާޔަތްކުރުން ހެއްކާއި ދަޢުވާއަށް ބިނާކޮށް ނުތި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) އާއި ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު،

މި މައްސަލައާއި ގުޅިގެން ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔުންތަކުން "ނިޒާމް 3" ކުންފުންޏާ ނިޒާމު އަޙްމަދު ނަސްމަލީ ރަޖިސްޓްރީ ކޮށްފައިވާ ކުންފުންޏެއް ކަމާއި، 05 ނޮވެންބަރު 2013 ގައި "ނިޒާމް 3" ކުންފުނީގެ ޝެއަރ އޮތް އުޅަރިސީ ނިޒާމު އަޙްމަދުގެ ފަރާތުން ދ. ވިންޑްސްކްރީން އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމަށް ދީފައިވާ ކަން އެނގެންއޮންނަކަމާއި، 11 އޮގަސްޓް 2013 ގައި އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމް އާއި އަޙްމަދު ޝަރީފާއި ދެމެދު ވެވުނު ގަތުމުގެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ފައިސާގެ މުޢާމަލާތުގެ ގޮތުގައި ދީފައިވާ ކުންފުންޏާ ނިޒާމު އަޙްމަދުގެ "ނިޒާމް 3" ކަން އަބްދުއްރަޝީދު ނިޒާމުގެ ފަރާތުން ހުރިހާ ހަރަކާތްތައް ވެއްޖެކަން އެނގެންއޮންނަކަމާއި،

އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްއަށް "ނިޒާމް 3" ކުންފުނީގެ ޝެއަރ އޮތް އުޅަރިސީ ވިއްކާލުމަށް 18 ނޮވެންބަރު 2013 ގައި މި ކުންފުނީގެ ހަލާ އަދި އިންޖީން ރ. އޮސްމާ މުޙައްމަދު ރިޟްވާން އަށް ވިއްކާލައިފައިވާކަން ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔުންތަކުން އެނގެންއޮންނަކަމާއި، މި މުޢާމަލާތާއި ގުޅިގެން މުޙައްމަދު ރިޟްވާން ގެ ފަރާތުން 527,500.00ރ (ފަސްލައްކަ ހަތާވީސް ހާސް ފަސް ސަތޭކަ ރުފިޔާ) އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމަށް ލިބިފައިވާކަން ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔުންތަކުން އެނގޭކަމާއި، ގ. މާފުރިއާ 12-01ގެ އަޙްމަދު ޝަރީފުގެ ބަޔާނަށް ބަލާއިރު، އަޙްމަދު ޝަރީފާއި އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމާއި ދެމެދު 340,000.00ރ (ތިންލައްކަ ސާޅީސްހާސް ރުފިޔާ) އަށް "ނިޒާމް 3" ކުންފުނި ވިއްކުމުގެ އެއްބަސްވުމެއް ވެފައިވާކަމާއި، އެއްބަސްވުމާއި އެއްގޮތަށް ކުންފުނި ގަތުމުގެ ފައިސާ ބަލައިގަނެފައިވަނީ އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމަށް ކަން އަޙްމަދު ޝަރީފުގެ ބަޔާނުން އެނގެންއޮންނަކަމާއި،

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ޤަޟިއްޔާގައި؛

"މަދަނީ މުޢާމަލާތްތައް ސާބިތުކުރުމުގެ ތެރެއިން އެންމެ ހަރުދަނާ އެއް ވަސީލަތަކީ ލިޔުމާއި މުސްތަނަދު (written instrument) ކަމަށާއި، މިދަރަޖަ މުސްތަނަދުތަކުގެ ތެރެއިން މުޢާމަލާތުގެ ބައިވެރިންގެ މެދުގައި އެ މުޢާމަލާތެއް ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި އެކުލަވާލާ "ޙުއްޖަ" މުސްތަނަދަކީ ދެފަރާތްމެދުގެ ޙުއްޖަތް ޤާއިމުކުރާ އެއްބަސްވުމެއްކަމަށާއި، ފުރަތަމަ ޙުއްޖަތަކީ މުސްތަނަދުގައި ސޮއިކުރިފަރާތުން އިންކާރުނުކުރާހާހިނދަކު އެ މުސްތަނަދަކީ އޭގައި ސޮއިކޮށްފައިވާ ފަރާތުން ދިފާޢުވާ މުސްތަނަދެއްކަމަށް ޤާއިމުވާ ޙުއްޖަތެއްކަމަށާއި، ދެވަނަ ޙުއްޖަތަކީ މި މުސްތަނަދުގައި ވާރިދުވެފައިވާ ބަޔާންތަކާއި ވާޤިޢާ (facts) ތަކަކީ އޭގެ އިދިކޮޅު ސާބިތުކޮށްނުދެވޭހާ ހިނދަކު ސައްޙަ ބަޔާންތަކާއި ވާޤިޢާތަކެއް ކަމުގައި ޤަބޫލުކުރާ ޙުއްޖަތެއްކަން އަންގައިދެނީކަމަށެވެ."

ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، "ނިޔާޒް 3" ފްލެޓް ވިއްކައިގެން އޭގެ މަންފާ ލިބިފައިވާ ފަރާތަކީ އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމް ކަން ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔުންތަކުން ސާބިތުވާކަމާއި، އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމްއަށް ނޫނީ މި ފްލެޓް ވިއްކުން ނިޔާޒު ވިއްކާފައިވާކަން އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމް ބުނެފައިވާއިރު އެކަން ސާބިތުކުރަން އެއްވެސް ހެއްކެއްވެސް ހުށަހަޅައިނުވާކަން ދެފަރާތުގެ ބަޔާނުން، ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔުންތަކުން، މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓް ބެލުމުން އެނގެންނެތްކަމެވެ.

ވީމާ، ބަޔާންކުރެވުނު ސަބަބުތައް އެފަދައިން ހުރުމުން، މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުން ދެކެނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1560/Cv-C/2015 ގެ ޝަރީޢަތުގައި މ. ވިންޑްސްކްރީން އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމް އާއި ޏ. ފުވައްމުލައް / ނިޔާ އަޙްސަން ނިޔާޒު އާއި ދެމެދު 11 އޮގަސްޓް 2013 ވަނަ ދުވަހު ވެވުނު އެއްބަސްވުމާއިވާގޮތަށް މ. ވިންޑްސްކްރީން އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމް ޢަމަލުކޮށްފައިނުވާތީ، ޏ. ފުވައްމުލައް / ނިޔާ އަޙްސަން ނިޔާޒުގެ ފަރާތުން އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމަށް ދައްކަންވާ 950،000.00ރ (ނުވަލައްކަ ފަންސާސް ހާސް ރުފިޔާ) އަށް އަބްދުއްރަޝީދު ނިޔާޒުއަށް ދޭންޖެހޭ ފައިސާކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1560/Cv-C/2015 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމަކީ ބަދަލުގެންނަންޖެހޭ ފަދަ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށެވެ.

ޙުކުމް

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތިން ހުކުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1560/Cv-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ވަރަށް ސަބަބެއް އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތުމާކަމު މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.